

N:o 20.

Ank. till Riksd. Kansli d. 8 April 1867, kl. 6 e. m

Memorial, i anledning af Kamrarnes beslut öfver Banko-Utskottets i Memoriallet N:o 9 afgifna förslag till ändringar i 5:te Artikeln af Banko-reglementet.

Jemlikt Utskottet tillhandakomna protokolls-utdrag för den 16 Mars, hafva, utaf de i Utskottets ofvan nämnda Memorial gjorda framställningar, punkterna 2:o), 4:o), 6:o), 7:o), 9:o), 10:o), 11:o), 12:o), 13:o), 14:o), 15:o) och 17:o), blifvit af båda Kamrarne bifallna.

Punkten 1:o) är väl likaledes bifallen af båda Kamrarne, men af Första Kammaren med förbehåll att den benämning å Banken, som, till följd af Riksdagens blifvande beslut, kommer att intagas i texten å dess sedlar, skulle begagnas icke allenast i denna § af det nya banko-reglementet, utan äfven å alla andra ställen, der samma benämning med afseende å ordställningen i öfrigt ansåges lämpligare, än det kortare uttrycket "Banken".

Som emellertid den benämning, hvilken kommer att i texten å Bankens sedlar begagnas, icke torde hindra att det å åtskilliga ställen så väl i grundlagarne som i banko-reglementet förekommande uttrycket "Riksbanken" kvarstår, och då Andra Kammaren godkänt Utskottets förslag, hemställer Utskottet:

1:o)

att ofvan nämnda, af Första Kammaren gjorda förbehåll må få förfalla.

Utaf de i punkten 3:o föreslagna stadganden är af båda Kamrarne mom. 1 godkänt, men deremot mom. 2 återförvisadt; varande vid den i Kamrarne förda

öfverläggning ifrågasatt dels att detta stadgande skulle, såsom öfverflödigt, utgå dels att detsamma måtte erhålla enahanda lydelse, som i likartadt afseende blifvit utaf Stats-Utskottet i dess Memorial N:o 43 föreslaget rörande Fullmäktige i Riksgälds-kontoret.

Utskottet anser en föreskrift i den angifna syftningen böra i reglementet intagas, och finner det af Stats-Utskottet till införande i reglementet för Fullmäktige i Riksgälds-kontoret afgifna förslag noggrannare uttrycka hvad med föreskriften åsyftas, samt får derföre, med frångående af sitt förra förslag, hemställa:

2:o)

att mom. 2 i punkten 3:o) må erhålla denna lydelse:

”Blifver Fullmäktig ledamot af Stats-Rådet eller kommer i den författning, att han, jemlikt något af mom. a, b, c, d och e uti 26 § Riksdags-ordningen, icke må såsom riksdagsman godkännas, skall han genast frånträda fullmäktigs-befattningen och suppleant inträda i hans ställe.

Femte punkten innehåller: i mom. 1 en allmän bestämmelse angående Fullmäktiges åliggande; i mom. 2 en i öfverensstämmelse med Banko-fullmäktiges förslag affattad föreskrift att för den dagliga förvaltningens handhafvande Fullmäktige skulle utse inom sig två deputerade och två suppleanter för dem, med rättighet derjemte för Fullmäktige att, om så nödigt funnes, välja en bland öfrige Fullmäktige att, jemte endera af deputerade, besörja Bankens vexelärenden; och i mom 3 en allmän bestämmelse om Fullmäktiges ansvarsskyldighet.

Denna punkt har *Första Kammaren* återförvisat, men *Andra Kammaren* godkänt.

Af den inom *Första Kammaren*, vid fattandet af återförvisningsbeslutet hållna öfverläggning, har Utskottet inhemtat, hurusom mot den föreslagna anordningen invändts hufvudsakligen att genom den dagliga förvaltningens öfverlemnande åt två personer, olägenheter kunde uppstå, ithy att desse i förekommande frågor hyste olika åsichter, samt förvaltningen derigenom blefve lidande; varande på grund deraf ifrågasatt: dels att berörda uppdrag skulle öfverlemnas antingen, såsom hitills, åt en deputerad, eller åt tre, hvarigenom afgjord pluralitet vid skiljaktiga meningar kunde vinnas, eller åt en Förste Deputerad eller Direktör och en Andre Deputerad eller Direktör.

De sålunda ifrågakomna olika förslagen föranleda Utskottet att något närmare erinra om uppkomsten af den anordning vid Riksbankens förvaltning, hvarom nu är fråga.

I ett af Banko-fullmäktige till Banko-Utskottet vid 1862—1863 års riksdag afgifvet förslag till åtskilliga ändringar i banko-reglementet hemställdes, att, med upphörande af den dittills varande, utaf åtskilliga banko-kommissarier sammansatta, kollegiala understyrelsen, den löpande förvaltningen af Bankens angelägenheter måtte uppdragas åt tre verkställande direktörer, emellan hvilka göromålen borde på angifvet sätt fördelas, hufvudsakligen så, att en besörjde de inre anordningarne inom verket och tillsynen öfver tjenstemännen, att vaxelärendena ombesörjdes af två direktörer, liksom äfven deltagandet i diskont-styrelsen skulle tillkomma två bland dem.

Detta förslag vann dock icke bifall i dess ursprungliga skick; men det beslöts slutligen att den dittills varande understyrelsen skulle upphöra, och en deputerad bland Fullmäktige utses. Denne deputerade erhöi likväl, såsom sådan, en temligen inskränkt verkningskrets. I reglementets 68 § angifves nemligen syftemålet med deputeradens anställande vara endast den dagliga tillsynen öfver göromålen. Väl innehåller 95 § det vidsträcktare uttrycket, att deputeraden skulle besörja den dagliga *förvaltningen* af bankoverket i öfverensstämmelse med reglementet samt de instruktioner och förordnanden som af Fullmäktige utfärdades; men vaxelärendena förblefvo, såsom förut, uppdragna åt särskilde personer, deputeraden var icke, såsom sådan, ens tillförsäkrad plats, ännu mindre någon mera ingripande verksamhet uti diskont-styrelsen, och omfattningen af hans uppdrag gaf honom icke särskild anledning att, utöfver det hvartill han utaf allmänt intresse för saken kunde känna sig manad, med noggrannare uppmärksamhet följa de allmänna finansiella angelägenheterna. Hans befattning blef hufvudsakligen inskränkt till anordningar rörande göromålens gång och till utarbetande af förslag till den förändrade anordning af dessa och af tjenstemanna-staten, som borde blifva en följd af då fattade beslut.

I sitt vid nämnda riksdag afgifna Betänkande N:o 44, deri Banko-Utskottet tillstyrkte förstberörda förslag, erinrade Utskottet om den betydliga omfattningen af Fullmäktiges befattning med Bankens förvaltning. Icke allenast meddelandet af allmänna föreskrifter, utöfver hvad genom banko-reglementet vore stadgadt, rörande metalliska kassan, utrikes vaxelhandeln, köp och försäljning af pulika papper m. m., utan äfven de mångfaldiga, merendels högst magtpåliggande verkställighetsåtgärder, som dermed äro förenade, tillhörde dels Fullmäktige omedelbart, samfäldt eller genom de bland dem utsedde deputerade för vaxelärendena och för Tumba bruk, dels embets- och tjenstemän, som sorterade direkte under Fullmäktige. I och för fullgörandet af dessa åligganden erfordrades en ständig uppmärksamhet på allmänna finansiella förhållanden, så utom som inom landet, på kursförändringar och pris å allmänna värdepapper, en kännedom om utländska handelskus och deras ställning, på hvilken Bankens säkerhet högst betydligt berodde, med mera dylikt. Dessa åligganden föranledde uppgörandet af köp och försäljning utaf vaxlar samt deraf

härflytande hvarjehanda öfverenskommelser, åtgärder för införsel af ädla metaller, utrikes brevexling samt besörjandet af inkasseringar. För den öfversigt af verkets gång, som Fullmäktige måste ega, ingingo till dem fortlöpande uppgifter öfver alla de viktigare grenarne af Bankens rörelse, hvilka uppgifter måste med oafbruten uppmärksamhet följas och med hvarandra jemföras, på det deraf ett säkert omdöme om verkets tillstånd och rörelse måtte kunna bildas. Den beröring i hvilken Banken stode med andra inrättningar, såsom filial-bankerna, ålade äfven Fullmäktige nödvändigheten att om dem taga den kännedom, som för bevarande af Bankens rätt och säkerhet erfordrades; förutom hvilket allt Fullmäktige jemväl såsom öfverstyrelse för diskont- och lånekontoren hade att meddela allmänna föreskrifter angående dessas förvaltning, upp- och utlåningsrörelse m. m.

Styrelsen af Riksbanken skall visserligen föras af Fullmäktige; men denna grundlagens och banko-reglementets bestämmelse torde icke böra eller kunna uppfattas så, som om detaljerna af förvaltningen skulle af Fullmäktige samfäldt handhafvas, hvilket, om det äfven vore möjligt, ingalunda kunde befordra deras ändamålsenliga behandling. Sjelfva beskaffenheten af fullmäktigs-uppdraget antyder, att detta hufvudsakligen innebär, det Fullmäktige skola tillse och vårda Bankens rätt, säkerhet och förmån, i öfverensstämmelse med fastställda grunder, gifva allmänna föreskrifter angående förvaltningen, samt afgöra dervid förekommande viktigare angelägenheter. Deremot kunna och böra sådana beslut, hvilka endast innefatta tillämpning af de allmänna föreskrifterna och hvilka i en bankförvaltning ofta måste bero på för tillfället befintliga omständigheter, öfverlemnas åt en eller flera personer, som för dem ansvara, liksom verkställighetsåtgärder nödvändigtvis måste på enahanda sätt besörjas och således, der de icke äro öfverlemnade åt Bankens tjenstemän, anförtros åt en eller flera bland Fullmäktige.

Den farhåga, att säkerheten vid Bankens förvaltning skulle kunna äfventyras genom dennas öfverlemnande till verkställande direktörer, hvilken gjorde sig gällande när förslaget derom först framställdes, och hvilken föranledde att den då anställde deputeradens verksamhet blef ganska inskränkt, har, efter hvad det visar sig, numera försvunnit, och betänkligheterna mot Utskottets förslag om två deputerade utgå deremot från farhågan att förvaltningen skulle kunna komma att lida genom brist på enhet och kraft.

Att, för undanrödjande af en så beskaffad olägenhet, uppdraga förvaltningen åt tre personer tror Utskottet ej vara ändamålsenligt, bland annat emedan derigenom den kollegiala form, som bort undvikas, i sjelfva verket änyo infördes, ifall besluten skulle kollektivt fattas, och emedan verkställighetsåtgärderna blefve, till skada för sammanhållningen, alltför mycket splittrade, då de delades mellan tre personer.

Väl undvekes detta, om, såsom äfven ifrågasatts, förvaltningen öfverlemnades åt en deputerad eller direktör; men häremot förekomma åter andra omständig-

heter. Förvaltningen af Riksbanken har, såsom ofvan är antydt, en ganska stor omfattning, då deruti ingår, bland annat, både lånerörelsen och vaxelärendena samt de dagliga anordningar, som förekomma inom ett verk med stor rörelse och tjänstemanna-personal. Det synes Utskottet mycket tvifvelaktigt att en person skulle kunna väl medhinna att förvärfva sig och underhålla den noggranna specialkännedom i hithörande förhållanden, som är nödvändig, sköta alla vid förvaltningen förekommande göromål, hvartill hör, jemte mycket annat, föredragning af ärendena både hos Fullmäktige och i diskont-styrelsen, samt derjemte ega tid och uppmärksamhet öfrig för den öfersigt af allmänna affärsförhållanden m. m., som icke bör saknas. Dessutom förekommer att, då ansvaret för Bankens förvaltning i sista hand hvilat på Fullmäktige samfaldt, desse antingen måste egna ett stort förtroende åt den person, som till en så stor del skulle utföra deras uppdrag, eller ock finna sig föranlåtna att nog mycket inskränka eller ingripa i hans detaljverksamhet, till men för ärendenas gång. Ett sådant önskvärdt förtroende till den verkställande organen bör antagas kunna mera och med större trygghet lemnas, om denna organ består af två personer, och denna omständighet anser Utskottet väsendtligen tala för att deputerade-uppdraget må läggas i två personers händer.

Utskottet föreställer sig deputerades verksamhet böra ordnas så, att de i allmänhet meddela hvarandra och samråda om hvad till deras förvaltning hör, så att begge må ega en fortlöpande kännedom om ärendena, hvartill nödvändigt hör att de begge deltaga i diskont-styrelsen, liksom att de tillsammans besörja vaxelärendena, så vida ej särskilda förhållanden föranleda att en tredje Fullmäktig utses för att jemte en af deputerade handhafva dessa ärenden; men att för öfrigt göromålen med dithörande utredning och föredragning varda dem emellan på lämpligt sätt fördelade. En så beskaffad anordning gifver icke anledning dertill att, såsom under öfverläggningen i Första Kammaren jemväl ifrågasatts, sätta deputerade i det förhållande till hvarandra, att den ene såsom förste deputerade eller direktör blefve den andre på ett eller annat sätt öfverordnad; och farhågan att skiljaktighet i meningar mellan de två jemte hvarandra stående deputerade skulle menligt inverka på förvaltningen, är genom nyss antydda anordning mycket förminskad. Denna farhåga torde ock förlora i betydenhet vid betraktande af den erfarenhet förhållandet med Bankens tvänne vaxeldeputerade lemnar, då, under den ganska långa tid sådane tillsammans ombesörjt Bankens vaxel-ärenden, någon misshällighet dem emellan icke försports.

Utskottet, som slutligen bör anmärka att, i händelse allenast en deputerad skulle anställas, uppsigten öfver Tumba pappersbruk bör från hans befattning skiljas, när han eljest för denna skulle nödgas vara borta från Banken på tider, då hans dervaro behöfves, anser hvad nu blifvit anfördt innefatta öfvervägande skäl för det förslag Utskottet i 5:te punkten af Memorialet N:o 9 framställt; och då

Andra Kammaren godkänt samma förslag, eger Utskottet häruti en ytterligare anledning att

3:o)

vidblifva samma förslag, så lydande:

Mom. 1. Fullmäktige böra hålla Riksbanken i den jemna och oafbrutna gång, som med ändamålet af denna inrättning och de om densamma förvaltning meddelade förordnanden öfverensstämmar, samt i enlighet dermed vidtaga de åtgärder, hvilka till befrämjande af verkets rätt, säkerhet och förmån finnas vara af nöden.

Mom. 2. För den dagliga förvaltningens handhafvande utse Fullmäktige inom sig två deputerade och två suppleanter för dem; med rättighet derjemte att, derest så nödigt anses, välja en bland öfrige Fullmäktige att, jemte endera af deputerade, besörja bankens vaxel-ärenden.

Mom. 3. Fullmäktige vare likväl, en för alla och alla för en, ansvarige för den skada och förlust, som genom deputerades försummelse vid ordningens uprätthållande inom Bankens afdelningar, densamma möjligen kan tillskyndas.

Åttonde punktens första stycke har afslagits af *Första Kammaren*, som beslutat bibehållande af nuvarande 72 § oförändrad, så lydande: "Fullmäktige sammanträda en gång i hvarje vecka och oftare, om ärendenas beskaffenhet och oafbrutna gång sådant fordra"; hvaremot *Andra Kammaren* bifallit Utskottets endast deri från nyssnämnda § skiljaktiga förslag, att "och" blifvit utbytt mot "eller"; varande likväl af *Andra Kammaren* ändring föreskrifven i afseende på kommateringen.

Som Utskottets förslag, efter iakttagande af den utaf *Andra Kammaren* beslutade ändring i kommateringen, kommer att innehålla fullkomligt samma mening som nuvarande §, ehuru tydligare uttryckt, hemställer Utskottet att, i enlighet med *Andra Kammarens* beslut, berörda stadgande må få denna lydelse:

4:o)

Fullmäktige sammanträda en gång i hvarje vecka eller oftare, om ärendenas beskaffenhet och oafbrutna gång sådant fordra.

Sextonde punkten, som upptager innehållet af nuvarande § 88 i reglementet, deri angifvas vissa, enligt Regeringsformen och Lagen för Rikets Ständers

Bank af den 1 Mars 1830, Fullmäktige åligganda särskilda uppdrag, är godkänd af *Andra Kammaren*, men återförvisad af *Första Kammaren*, i den syftning att, i sammanhang med nuvarande stadganden, föreskrift måtte lemnas derom att, förutom den öfversigt af Bankens hela ställning, som efter hvarje års bokslut, och den uppgift öfver förhållandet mellan Bankens metalliska kassa samt utelöpande sedlar och depositionsskuld m. m., som hvarje halft år skola offentliggöras, jemväl måtte kvartalsvis till allmänhetens kännedom meddelas öfversigter af Riksbankens och dess lånekontors ställning, affattade på likartadt sätt med de uppgifter, hvilka hvar tredje månad af de enskilda bankerna afgifvas och offentliggöras.

Utskottet, som äfven för sin del anser offentliggörandet af så beskaffade uppgifter önskvärdt, tror detta ändamål kunna, utan införande af bestämmelse derom i banko-reglementet, vinnas genom meddelande af föreskrift härom direkte från Utskottet till Banko-fullmäktige, och anser sig genom 5 § af sin instruktion berättigadt att lemna sådan föreskrift; vid hvilket förhållande Utskottet, med tillkännagifvande det Utskottet har för afsigt att om upprättande och offentliggörande af så beskaffade uppgifter, som blifvit ifrågasatta, gifva Fullmäktige uppdrag, nu hemställer:

5:o)

att Första Kammarens återförvisning ej må till vidare åtgärd föranleda.

Stockholm den 8 April 1867.

C. J. Kock.

Utskottets vice Ordförande.